

تکنولوژی یا پیمانکار خارجی؛ مساله این است

سید عباس حسینی

دولت سیزدهم با هدف تعادل بخشی به بازار مسکن تصمیم دارد نسبت به احداث سالانه یک میلیون واحد مسکونی در کشور اقدام کند و خوشبختانه ثبت نام از متقاضیان نیز آغاز گردیده است. در راستای تحقق این هدف، بحث حضور پیمانکاران خارجی به ویژه شرکت های چینی برای ساخت مسکن حالا داغ تر از همیشه شده است.

اولین بار وزیر محترم راه و شهرسازی از برنامه ریزی برای حضور پیمانکاران چینی برای ساخت مسکن در قالب نهضت ملی مسکن سخن به میان آورد.

اقبال شاکری، نماینده مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون عمران از مذاکره با چینی ها برای ورود به ساخت مسکن در قالب قانون جهش تولید خبر داده و گفته است وزارت راه و شهرسازی با چهار تا پنج سازنده بزرگ چینی مذاکرات را آغاز نموده و این سازندگان از انبوه سازان و شرکت های کوچک تر برای ساخت واحدها استفاده خواهند کرد. (روزنامه خراسان-۲۱ مهر ۱۴۰۰)

گذشته از آنکه افکار عمومی در شرایط فعلی، حساسیت ویژه ای را نسبت به چین نشان می دهد اما گفته های مقامات دولتی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی حکایت از آن دارد که احتمال ورود پیمانکاران ترکیه ای در این طرح نیز بالاست. کما اینکه پیش از این نیز پیمانکارانی از کشور ترکیه در دوره ساخت مسکن مهر در ایران حضور داشته اند. نکته مهم و اساسی در این میان، کیفیت و چگونگی حضور خارجی ها است. چرا که نحوه این حضور می تواند سمت و سوی آینده ساخت و ساز مسکن در کشور را مشخص نماید.

آنچه از سوی مدافعان حضور خارجی ها مطرح می شود، استناد به امکان تهاتر نفت با شرکت های سازنده مسکن خارجی است. نکته ای که از سوی وزیر راه و شهرسازی نیز اعلام شده است.

در این میان اما مخالفان هم کم نیستند که اعتقاد دارند با توجه به وجود ظرفیت بسیار بالای کشور در حوزه ساخت و ساز، اگر بنا باشد به واسطه نبود نقدینگی لازم، پیمانکاران خارجی برای انجام این طرح ملی به کار گرفته شوند، این ظرفیت بلااستفاده باقی خواهد ماند.

طبق اعلام رییس سازمان نظام مهندسی، در حال حاضر بالغ بر ۵۵ هزار مهندس عضو این سازمان هستند و نکته تاسف بار اینجاست که از این تعداد به گواهی احمد خرم، ۲۵۰ هزار نفر بیکار هستند. (احمد خرم، دیدار با استاندار قم - ۳۰ دی ۹۹)

طبق آمارهای ارائه شده ایران سومین کشور در حوزه تربیت مهندس است. اما با توجه به نرخ بالای بیکاری مهندسان، سرمایه ی عظیمی که صرف تربیت این نیروها می شود به چرخه اقتصاد باز نمی گردد.

نشریه فوربس در سال ۱۳۹۴ آماري را ارائه داد که نشان می دهد ایران پس از روسیه و آمریکا، بالاترین نرخ تربیت مهندس را داراست. بر اساس این آمار روسیه سالانه حدود ۴۵۴ هزار مهندس تربیت می کند و آمریکا سالی ۲۳۷ هزار و ۸۲۶ مهندس. طبق آمار اعلامی فوربس، در ایران نیز سالی ۲۳۳ هزار و ۶۹۵ مهندس از دانشگاه های فارغ التحصیل می شوند. پس از ایران، کشورهای ژاپن و کره جنوبی به ترتیب در رتبه چهارم و پنجم تربیت مهندس جهان قرار دارند. ژاپن سالی ۱۶۸ هزار و ۲۱۴ مهندس و کره جنوبی سالی ۱۴۶ هزار و ۸۵۸ مهندس تربیت می کند.

طبق برآوردهای کارشناسی در حال حاضر ظرفیت تولید مواد اولیه ساخت و ساز مسکن نظیر سیمان، گچ، آهن، کاشی و ... برای ساخت سالانه یک میلیون واحد مسکونی در کشور مهیاست. به طور مثال در حال حاضر از مجموع ظرفیت حدود ۸۸ میلیون تنی تولید سالیانه سیمان توسط ۷۶ کارخانه با ۹۹ کوره فعال، امکان تولید ۷۵ میلیون تن سیمان در کشور وجود داشته است. بنابراین با توجه به ظرفیت تولیدی کشور و اینکه در سال گذشته تنها حدود ۶۴ میلیون تن سیمان در داخل کشور مصرف شده است، می توان اطمینان داشت که سیمان لازم برای ساخت سالانه یک میلیون مسکن در کشور قابل تامین می باشد. چرا که بر اساس محاسبات فنی و کارشناسی، مقدار سیمان مصرفی برای ساخت یک میلیون واحد مسکونی هشتاد متری، تقریباً برابر با بیست میلیون تن است.

بنابراین در این شرایط آنچه اهمیت دارد نه نیاز به پیمانکار خارجی، که نیاز به تکنولوژی روز دنیاست. تجربه کنونی نیز نشان می دهد امروزه ظرفیت تکنولوژیک در کنار ظرفیت انسانی موجود حتی می تواند زمینه را برای صادرات خدمات فنی و مهندسی در حوزه انبوه سازی فراهم کند و این خود فرصت مقتنی برای سیاستگذاران کشور در این حوزه است.

نکته مهم اینجاست که ایران با صنعتی‌سازی بیگانه نیست و شهرک اکباتان، نماد صنعتی‌سازی در دوره‌ای است که هنوز کشورهای همسایه ایران چنین تجربه‌ای را نداشتند. آوازه این پروژه چنان در جهان پیچیده بود که مجله‌ی تایم گزارشی در ستایش از آن منتشر کرد. پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، تنها ۲۳۰۰ واحد از ۱۵ هزار واحد شهرک اکباتان در منطقه غرب شهر تهران توسط پیمانکاران و مستشاران خارجی احداث شد و ۱۲ هزار و هفتصد واحد باقیمانده این شهرک، پس از انقلاب و به دست متخصصین داخلی ساخته شده است.

این اتفاق در حالی افتاده است که ظرفیت تولید سیمان کشور در سال ۱۳۵۷، حداکثر ۸ میلیون تن در سال بود و تولید واقعی سیمان در آن سال، معادل ۷/۱۵ میلیون تن برآورد می‌شود. به عبارت دیگر از ابتدای ایجاد خطوط تولید سیمان در کشور تا سال ۱۳۵۷، مجموعاً ۵۹ میلیون تن سیمان در کشور تولید شده است. در حالی که صنعت سیمان در سال‌های بعد از انقلاب با رشد قابل توجهی همراه بوده. شاید اشاره به این نکته ضروری باشد که در سال پایانی ساخت شهرک اکباتان، یعنی در سال ۱۳۷۰، ظرفیت تولید سیمان در کشور برابر با ۹/۱۶ میلیون تن بود اما در شرایط کنونی ظرفیت ۸۸ میلیون تنی سیمان در اختیار صنعت ساخت و ساز کشور است.

با توجه به این وضعیت، پیشنهاد می‌شود در شرایط کنونی، تمرکز بر انتقال تکنولوژی در دسترس چین، ترکیه و سایر کشورهای فعال در این حوزه باشد تا از این طریق نیروی انسانی حاضر در ایران که به رغم نیاز کشور، با بحران بیکاری دست و پنجه نرم می‌کند، با تغییر وضعیت روبرو شود.

در این صورت تهاتر نفت با تکنولوژی مدرن و روز ساختمان‌سازی، تضمینی برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور خواهد بود و از یک سو عمر ساختمان‌ها در ایران افزایش می‌یابد و از سوی دیگر نفت در قامت واسطه‌ای برای گذار صنعت ساخت و ساز ایران از دوره سنتی‌سازی به دوره صنعتی‌سازی ظاهر خواهد شد.

*** نایب رئیس انجمن کارفرمایان صنعت سیمان**

223223

